

Déjà vu, déjà lu, déjà su

Como soluciones de carácter más amplio y general, entendemos que deben implantarse: [...] La unificación suave y progresiva de la legislación y el idioma español en toda la Monarquía, haciendo desaparecer dialectos, fueros y privilegios vetustos, que mantienen la tradición de autonomías regionales, atentatorias al principio de la unidad necesaria del Estado.

José Martos O’Neale; Julio Amado y R. de Villebardet, *Peligro nacional. Estudios e impresiones sobre el catalanismo* (Madrid, 1901, p. 185)

I que difícil que arriba a ser substituir una llengua si no és viable de liquidar físicament els seus parlants! (Ni el gloriós 1939 no van gosar matar la gallineta dels ous d’or, oi?).

I com de costerut pot fer-se (tot i les rendes acumulades, com a mínim, al llarg d’un directori militar i d’una dictadura de gestació nazifeixista i de prossecució sota un interminable *caudillaje*) el procés de consumir l’absoluta assimilació lingüística i cultural!

I que enfadós, a més, això d’haver-ho de dur a terme *sub specie democratiae*, segons escau a un Estat de dret (diuen) com cal, és a dir, tot mirant-s’hi, avui dia encara més, en l’aplicació d’aquella providència dictada el 1716 per José Rodrigo Villalpando per tal que, en qüestions de política lingüística, «se consiga el efecto sin que se note el cuidado»!

Com de feixuc resulta això de gestionar la cosa pública sempre amb vista, evidentment, a la consecució del *bien común*!

Ho era tres-cents anys enrere. I ho ha estat (i com!) en l’endemig. On, a tall de perles d’una joieria en aquest sentit més que ben assortida, sempre cabria adduir, al costat de la citació dels dos *hidalgos* posada aquí com a encapçalament, aquella del 1984, en boca d’un líder del jacobinisme hispànic, segons el qual, el terrorisme al País Basc seria al capdavant només una qüestió d’ordre públic, ja que el veritable perill estaria en el fet diferencial català (o dit altrament i en versió més sintètica i abrupta: hi havia més a témer de l’escola catalana que no pas d’un *talde* etarra).

Fins a arribar així als nostres dies. En què, en l'hipotètic supòsit de no haver-hi el ministre de torn, sempre hi hauria, o hi haurà (Engels *dixit*, carta seva a W. Borgius de 25-I-1894) qui, amb les idees no menys clares, es proposi l'assalt al darrer fràgil bastió on *la llengua comú*n no hi és encara del tot aclaparadorament l'hegemònica.

Tenen menester les llengües per ser tals i, doncs, per sobreviure, àmbits d'ús exclusiu. On no s'hi valgui fer-les acompanyar de cap altra (sots invocació del *bilingüismo bien entendido* o de cap altra pseudoraó). On, per sortir-se'n amb soltesa i poder fer-hi via, calgui saber aquella llengua i només aquella abans de cap altra. Àmbits d'ús exclusiu no sols estrictament endogàmics ni, menys, limitadament tribals, sinó oberts als quatre vents, i ben de bat a bat.

En el marc d'una economia de lliure mercat, però, sotmesa a les lleis inflexibles del capitalisme i, doncs, on el feble (la llengua, en aquest cas) es troba sempre a mercè del més fort, només una certa voluntat política (encomiable, almenys en aquest aspecte) havia assegurat fins ara a la llengua del país un lloc de preeminència en el món de l'escola.

Però és ja arribat el moment d'acabar, segons el poder d'Estat d'ara i sempre, amb tanta desigualtat i amb tanta persecució. Es tracta de soscarar, en conseqüència, els fonaments sobre els quals es bastia encara un mínim de competència culta en el coneixement de la llengua secular, a banda de l'espontàniament derivat de la mera transmissió oral en el clos familiar.

L'edifici, és clar, no s'esfondrarà tot d'una; potser caldrà esperar encara una o dues generacions. Però altre cop s'assenten els mecanismes inhibitoris en la vehiculació formal de la llengua; aquells que, ja de la base mateixa del procés de socialització estant, n'han de precipitar la gradual residualització a ritme prou sostingut.

L'empudegadora història fa venir ois de tan recurrent, de tan repetitiva, de tan reiterada.

Caldrà estar tanmateix amatents a la reacció de la societat catalana. Al fet de si aquesta es prodigarà només en voleiadissa de banderoles i en invocació de la parusia (ara sembla haver-n'hi només una que molts –tants?– diuen creure's a cor què vols). O bé si, per contra, aquesta societat, encapçalada per un gruix significatiu de la seva classe política, decidirà que la seva llengua, funcions litúrgiques i bizantinismes gramaticals a banda, ha de servir també preferentment per integrar i, doncs, en indestriable mesura, per exercir semblantment la indispensable funció discriminadora en positiu de la població del país.

Importa ara més que mai establir si la llengua, abans que tota altra cosa, ha de ser plena i autosuficient. O bé si, en canvi, sols ha de mal vegetar, com a molt, en tant que simple assignatura opcional i en tant que eventual cirereta suplementària de la que alguns –massa– pretenen que és *la de todos* (?!).